

א ייאפשר עוד להעלים את העובדה הפשוטה, המודקרת בכל מהדורת-החדשות: **משה דיין נכשל כישלון חרוץ וזוטאלי.** אני מתכוון למשה דיין הפוליטיקאי, שנכנע לגולדה מאיר ומכר את הבכורה (שהיתה לו בעיני מעריציו) תמורת נזיר-עודשים. כישלונו של פוליטיקאי הוא עניינו הפרטי או הסיעתי. אני מתכוון למשה דיין, שרהיביתחון, **כישלונו של שריהביטחון הוא עניין ממלכתי ממדרגה עליונה.**

★ ★ ★

מ זה שנתיים וחצי, משה דיין הוא הדיקטטור של השטחים המוחזקים. איש אינו מתערב, איש אינו מעז להתערב, בצורה בה הוא מנהל אותם.

הוא נוהג בהם כשולטן ערבי בימים עברו. הוא עצמו בא לכל מקום-תורפה. הוא עצמו מקיים מעע עם התושבים. הוא עצמו מחליט, בו במקום, בהתאם למצב-רוחו באותו רגע, את כל ההחלטות — החל בהטלת עוצר, וכלה בפירצות שורת בתים.

אין הוא יכול לגודל את האחריות מעצמו. כשרהיביתחון, תפקידו העליון בשטחים המוחזקים הוא להבטיח בהם את השקט. למנוע פגיעות בביטחון. למנוע התמרדות של קבוצות-מחתרת והתקוממות של המונים. בתפקיד זה, הוא נחל תבוסה מוחצת.

עובדה פשוטה היא שבכל רחבי השטחים המוחזקים קיים עתה מצב של מרי כללי. גרוע מזה: תנועה זו פשטה עתה בישראל עצמה. ומקרי פה בפעם הראשונה חלקים מן הנוער הערבי שגדל במדינת-ישראל ושהתחנך על ברכיה.

וזהי התמוטטות כללית של המצב הביטחוני — התמורטות שיש לה השלכות חמורות ביותר לא רק לגבי הביטחון השוטף בישראל, אלא גם על מעמדה של ישראל בעולם ועל סיכוייה לעמוד במאבקה ההיסטורי עם העולם הערבי. קשה לתאר כישלון נורא יותר של שר, בעניין גורלי הנתון לסמכותו.

★ ★ ★

ביקורת עי כישלון זה יכולה להימחך משני כיוונים הפוכים.

יש הטוענים — ומיספרם גדול ורב — כי

לא בגלל "היד הרכה", אלא למרות ששילטנות-הכיבוש ניסו תחילה, כמיטב יכולתם, לנהוג בגישה הומאנית — יחסית! — בשטחים. משה דיין נכשל לא מפני שישטתו, כשלצמחה, היתה בלתי-נוכח, אלא מפני שלא הבין מראש את מגבלותיה. הוא נכשל מפני שלא היה מסוגל להבין ש"שיטה זו היא ארעית מטיבעה. שאינה אלא מכשיר להרוויח זמן.

הוא נכשל מפני שלא טרח ללמוד ולהבין את המכניזם

מישטרה-כיבוש יישאר על כנו עד אז, אין מנוס מעימות כללי בינינו ובין העם בשטחים המוחזקים, עם כל הכרוך בכך מבחינה צבאית, מדינית ותעמולתית בארץ ובעולם."

★ ★ ★

משה דיין לא עשה זאת. הוא עשה את ההיפך. הוא הישגה את עצמו, ואת הממשלה כולה, שהמצב יכול להימשך לנצח. שאפשר להרגיע ולהשתיק אומה שלמה. בתחבולות של התחכמות, תחת מישטר של כיבוש, בשעה שאזונה כרוייה לכל רחש הבא אליה מהעולם הערבי השכן. לשווא הזהיר הרמטכ"ל, רביאלוף חיים ברי לב, פעם אחרי פעם, ש"אייאפשר לחסל את הטרור כל עוד לא נמצא פיתרון והסדר לפי לטמינים."

דיין קיבל על עצמו אחריות עצומה. עתה עליו לשאת בה. (איננו אומרים זאת כחכמים-אחר-מעשה. הזהרנו את דיין, בכילים אלה בדיוק, עוד לפני שנתיים.

יעצתי לו, בנאום בכנסת, לקרוא ספרים על מלחמות המחתרת בעולם, ולהיחזק שהן כפופות לחוקי-ברזל בלתי משתנים. דיין התעלם מכך, וחברת-הכנסת דאז, גולדה מאיר, השיבה בליגלוג שאני קורא ספרים רבים מדי.

הזהרנו את דיין בעיתון זה שהזמן חולף, ושאינן כל ערך למדיניותו בשטחים אם לא ידאג לניצול הזמן כדי לתכנן ולהפעיל פיתרון של ממש לבעיית פלסטין. גם מכך התעלם. כישלונו של דיין היה צפוי. הוא היה טמון בעצם גישתו. דיין יודע עתה כי נכשל. תגובתו מעידה על כך. איך נוהג אדם כשהוא נוכח לדעת כי עולמו מתמוטט סביבו?

אדם אחר שקול יותר, היה מסיק ברגע הי אחרון את המסקנה הנכונה, מתויצב באומץ לב בפני הממשלה והציבור, מציע פיתרון של ממש — אפילו אם אינו פופולרי.

משה דיין אינו אדם כזה. הוא מגיב כאדם אחוזי-חרד. הוא נוקט לפתע בשיטות שהוא עצמו פסל אותן לפני שנתיים, שהוא עצמו הגדירן כהרות-אסון.

הוא עובר לשיטת העונשים הקולקטיביים, השיטה הבודקת ביותר להמרת האוכלוסייה במישטר-כיבוש. הוא מפוצץ רחובות שלמים, ומחר יאלץ

להתפטר!

לפוצץ כפרים שלמים. הוא מציע לתת פקודה לחיילים לירות לתוך המון של עובדי-אורח, במיקרה שטרוריסט בודד נמלט לתוכו. הוא חורץ פסקדין מחת על שרידי מישטר-הכיבוש ה"ליברלי". הוא עובר בבהירות לשיטות של אלגוריה וויאטנאם, השיטות שהוא עצמו הזהיר בפניהן את ידידיו ופקודיו אחרי שראה את תוצאותיהן בסיוורו בחיאט נאם. **כישלונו של דיין הוא אסון. הצורה שהוא מגיב עליה, בהתאם לאופיו, עלולה להוביל לשיאה.**

★ ★ ★

אשר נשאל משה דיין השבוע בטלחיוניה אם הוא נכשל, הוא השיב בצורה מזורה ביותר.

תוכן דבריו היה: כולם נכשלו. מי שהיה אחראי לגיהול יחסי-החוזף של ישראל, הביא לבידוד המדינה. כלומר: גם גולדה מאיר, גם אבא אבן, גם שאר השרים נכשלו כמוהו.

זה נכון, כמוכן הממשלה כולה נכשלה במי שימותיה ההיסטוריות. אבל אין בכך צידוק כלשהו לכישלונותיו המיוחדים של שריהביטחון בתחום אחריות שלו.

כישלון זה הוא חרמטמעי, ואינו ניתן לתיקון. **כמדינה דמוקרטית נאורה, חייב שר להסי תלק מתפקידו כנסיבות אלה.**

אצלנו המצב הפוך. דיין "איים" בהתפטרות אם לא תתקבל דעתו בעניין העונשים הקולקטיביים — דיעה שהיא תוצאת הכישלון, ופתח לכישלון מסוכן עוד הרבה יותר. וממשלה זו של כושלים ונכשלים — נכנעה לו.

משה דיין לא יתפטר. אבל לנו השוב לרשום כאן, בלשון חרמטמעית, את התביעה להתי פטרותו — לפני שהוא מביא אסון על המדינה.

של תנועת-מחתרת, את חוקי-הברזל של התנהגות אוכלוסייה במישטר-כיבוש.

הוא נכשל מפני שלא התייחס ברצינות ובאחריות לתפקיד זה. מפני שחשב שאפשר להתחכם בו. מפני שזילזולו התי-הומי באדם, ובייחוד באדם מן הצד השני, מונע ממנו לר-אות את הנולד.

הוא נכשל מפני שאין הוא מסוגל לחשוב לטווח ארוך, מפני שכל מחשבותיו נתונות תמיד לפתרון בעייה מיידי, ללא פרספקטיבה.

★ ★ ★

יטות מישטרה-כיבוש של משה דיין, שהיו ברובן אינטליגנטיים מאוד, אכן הרוויחו זמן.

זמן של שנתיים. אילו נהגו שילטנותי-הכיבוש כ"יד הקשה", כעצתם של עיתונאים ופוליטיקאים רודפרי פופולריים, היה המצב הנוכחי משתפר בעזה, ברמאללה ובחברון כבר לפני שנה וחצי.

אם לא הפכו השטחים המוחזקים כבר אז לסיר-לחץ, הרי זה מפני שניתן לקטור לצאת מבעד לשטחונים של הגש"רים הפתוחים. מפני שההימנעות מעונשים קולקטיביים מנעה התהרת אוירה הנוחה לאיורגוני-מחתרת.

שרהיביתחון נבון היה מתייצב, לפני שנתיים, בפני הממשלה ומדווח לה: **"רבותי, אני נוקט במדיניות המבטיחה לנו שקט יחסי במשך זמן-מה.**

זהו שקט זמני. שקט לפני הפערה. לא ניתן לדחות את התקוממותו של עם במישטרי כיבוש למשך זמן רב מדי.

"אני מבטיח לכם שנהוצתי, ואולי שנתיים. במשך הזמן הזה יש למצוא פיתרון מדיני, שיבוא במקום מישטר-הכיבוש, ושיספק את האוכלוסייה בשטחים אלה. אם לא תמצא הממשלה פיתרון כזה, ואם

השר דיין נכשל מפני שנהג כ"יד רכה". מפני שמישטרה-כיבוש היה "ליברלי" מדי.

הם מותחים ביקורת על מדיניות הגשרים הפתוחים. הם תובעים לנתק את אוכלוסיית השטחים המוחזקים משאר חלקי העם הפלסטיני והעולם הערבי. הם תובעים להחמיר את העונשים, להפוך את בתי-הסוהר גיהנום לאסירים-ערביים, להרחיב את שיטות העינויים, לתלות את החבלנים הנלכדים, להשמיד כפרים, לגרש המונים.

קיצור: הם תובעים לאחוז בכל האמצעים הקלאסיים, בהם נוקטים מישטרים קולוניאליים גוועים ערב התמוטטותם הסופית.

וזהי תביעה פופולרית. אחרי כל מעשה-חבלה, אחרי כל פצצה המפילה קורבנות, קל לשלח יצרים ולעורר את תחאת-האנקס הטיבעית השוכנת בכל אדם ובכל ציבור.

עשרות דוגמאות בדרך האחרון מעידות לאן מובילה דרך זו — תמיד.

היא מובילה לבידוד מוחלט של המדינה בעולם. לניתוקה ממקורות התמיכה הכספית והצבאית. להענקת מיטב הסעד המוסרי והחומרי לתנועת-הצמית הלוחמת. להתלקחות כל-לית חמורה שבעתיים, של האוכלוסייה המדוכאת. להתגברות ולחישול המחתרות. להתפוצצות סופית, ששום מישטר-כיבוש בעולם עדיין לא הצליח להחזיק בה מעמד.

ואולי חשוב מכל: להתנוונות מוסרית ופרי ליטית של העם המדכא. למותו הרוחני.

★ ★ ★

אמת ההיסטורית היא שמשא דיין נכשל בגלל סיבות הפוכות.

הוא לא נכשל בגלל הגשרים הפתוחים, אלא למרות הגשרים הפתוחים. **לא מפני שמישטרה-כיבוש היה "ליברלי" מדי, אלא מפני ששום מישטרה-כיבוש אינו יכול להיות ליברלי באמת.**